

Véres incidens az egyiptomi–izraeli határon

Négy halálos áldozatot követelő és több mint 20 sebesüléssel járó merényletet hajtott végre vasárnap korán reggel egy egyiptomi fegyveres az izraeli határ mentén, annak túlsó oldalán. A sebesült gyanúsítottat az egyiptomiak elfogták. Egyiptomi illetékesek elítélték a terrorakciót, amelyet Ammanban a palesztin iszlám fundamentalista szervezet magára vállalt.

Az idén ez volt az egyiptomiak által izraeli turisták ellen elkövetett második me-

rénylet. Februárban az Iszmáilia–Kairó országúton adtak le lövéseket egy autóbuszra. Ennek utasai közül tizenegyet megöltek. A gyanúsítottakat az egyiptomi biztonsági szervek közlése szerint az elmúlt hetekben fogták el, amint újabb akcióra készültek. Mose Arensz, izraeli védelmi miniszter rendkívül súlyosnak nevezte a merényletet és kijelentette: reméli, hogy Egyiptom meghozza a kemény intézkedéseket a határkörzet biztonságának szavatolására.

Walesa lépéselőnyben

Az első előrejelzés szerint a vasárnapi lengyel elnökválasztáson Lech Walesa kapta a legtöbb szavazatot, ám nem érte el az abszolút többséget, s így szükséges lesz a második forduló.

Az INFAS nevű német közvélemény-kutató cég felmérése szerint — amelyet a lengyel televízió ismertetett — Walesa 41 százalékos ka-

pott, míg két fő riválisa, Tadeusz Mazowiecki miniszterelnök és a külföldről hazatért Stanisław Tyminski egyaránt 20,5-20,5 százalékot ért el. Az előrejelzés 404 szavazóhelyiség alapján készült, méghozzá úgy, hogy az INFAS emberei ezeknél minden huszadik embert megkérdeztek saját döntéséről.

Hárommilliárd talpra állítana

A jövő évi költségvetés előre számítható hiányát mintegy 90-100 milliárd forinttal sikerült lecsökkenteni, a deficit azonban még mindig nagyon soknak tűnik ahhoz az 50 milliárdhoz képest, amelyet a Nemzetközi Valutaalap megkíván — jelentette ki Rabár Ferenc pénzügyminiszter a kormány vasárnapi rendkívüli ülését követően.

A magyar gazdaság adósságtörlesztő képességének megvan a határa, azon sokat feszíteni tovább nem lehet. Az ország külső finanszírozásában újabb hitelek voltaképpen nem segítenek. Csak az „mozdítana” rajtuk, ha vissza nem fizetendő segítyt kapnánk. Erre van is némi kilátás, hiszen a 24-ek összehangoltan kívánják segíteni, nemcsak Magyarországnak, hanem egész Kelet-Európának. Hazánkban 2-3 milliárd dollárra lenne szüksége a gazdaság talpraállításához.

Rabár Ferenc elmondta: az év elejétől valószínűleg további áremelések várhatók. Az „árlökés” az energiaárak és a háztartási tüzelőanyag-árak emelkedéséből fog adódni. A lakosságot valószínűleg a háztartási tüzelő-

anyag-áremelés érinti majd a legérzékenyebben, ám ez az a terület, ahol még mindig 100 százaléknál nagyobb az állami támogatás. Leépítése elkerülhetetlen a gazdaságra való áttérésnél. A teljes támogatás hirtelen megvonása szociális szempontból elviselhetetlen lenne, ezért a jövő évben egyelőre felére csökkentik a támogatásokat. Az intézkedés pontos időpontja még nem ismert, az a költségvetés elfogadásának is függvénye. Az üzemanyagárak kérdése sem lezárt még. Annyi biztos, hogy az érdekegyeztető tárgyalás alapján liberalizálni fogják az árakat.

Egy további kérdésre reagálva Botos Katalin elmondta: a költségvetés jövő évre 34-36 százalékos inflációval számol. Ez az ideighez hasonló, attól néhány százalékponttal eltér. A kormány mindazonáltal az antiinflációs politikát tűzte zászlajára, s ennek nem mondanak ellent az elkerülhetetlen áremelések. Rabár Ferenc hozzátette, hogy az infláció útján számos külső tényező múlik, illetve attól is függ, hogy az inflációellenes politika mennyire lesz sikeres.

Rádiótelex

VAJDASÁGI ÜTELZÁRÁS. Vajdasági parasztek mezőgazdasági gépekkel eltorlaszolták a Belgrád és Temesvár közötti nemzetközi útvonal tartományi szakaszát, s ezeken csak a mentőket, a tűzoltókat és a külföldi autokat engedték át. A parasztek akciójával a napraforgó alacsony felvásárlási ára miatt tiltakoztak.

KONZERVATÍV ESÉLYLATOLGATÁS. A brit közvéleménynek Michael Heseltine tetszik a legjobban, a City gazdasági hatalmasságainak John Major a kedvence, Douglas Hurd pedig valójában szinte senki — ez volt vasárnap a mérkőzés állása a Margaret Thatcher helyére pályázó három konzervatív párti politikus között. Amiben minden jelölt álláspontja azonos: valamennyien a közszélesztési fejadó felülvizsgálatát és az EK-hoz való szorosabb kötődést ígrik. A fejadó a közvélemény, a Közös Piac való huzakodás pedig az üzleti világ szemében tette végleg kegyvesztetté Margaret Thatchert. Valamennyien ígrik, hogy helyet adnának a másik kettőnek esetleges kormányukban. Ezzel a konzervatív egységet vélik szolgálni. A vezérválasztás második fordulója kedden lesz, ennek nagy valószínűség szerint harmadik, egyszersmind utolsó menete pedig csütörtökön.

MAGYAR POLGÁRMESTERJELÖLTEK. Szlovákiából származó értesülések szerint számos településen magyar polgármesterjelölt — mégpedig zömmel az Együttélés politikai mozgalom által támogatott személy — kapott bizalmat a pénteken és szombaton tartott helyhatósági választásokon. A helyi képvisleti testületek összetétele a jelek szerint számos dél-szlovákiai településen a vártnál — és a lakossági számaránynál is — nagyobb magyar többséget tükröz. Így például Dunaszerdahelyen, ahol 90 százalék a magyar lakosság részaránya, a 41 tagú képviselő-testületben mindössze egyetlen szlovák lesz.

ÉLELMISZER A SZOVJETUNIONNAK. Német megítélés szerint a második világháború utáni időszak legnagyobb segélyezési akcióját készítették elő a hét végén Bonnban: a Szovjetunióba szánt élelmiszer kiszállítását. Mihail Gorbacsov szovjet elnök a németekhez írt személyes levélben mondott köszönetet az áldozatkészségért. A

német Vöröskereszt „Szolidaritás Kelet-Európával” elnevezésű akciója keretében egyelőre hárommillió márkát bocsát rendelkezésre. Az elkövetkezendő két-három hétben Moszkvában és környékén 4-5 ezer örege, árva, rokkant és kórházi ápolton tudnának segíteni küldeményekkel. A Vöröskereszt elnöke szerint a megsegítettek köre a német lakosság adományozó kedve révén a többszörösére növekedhet. Ő is óvott attól, hogy mindenki külön-külön küldjön csomagot, mert a tapasztalatok szerint nem tudják biztosítani azt, hogy a csomag meg is érkezik a címzetthez. A herceg szerint a kilencmillió Moszkvában 1,2 millióan kénytelenek megélni kevesebb mint száz rubelből havonta.

ALPOK—ADRIA — ÚJ ELNÖK. Josef Ratzenböck, Felső-Ausztria osztrák tartomány elnöke tölti be a következő két évben az Alpok—Adria Munkaközösség soros elnöki tisztét. Ezzel a választással fejeződött be vasárnap Milánóban az öt ország (Németország, Olaszország, Ausztria, Jugoszlávia és Magyarország) határ menti tartományait, megyéit, tagközsárságait tömörítő együttműködési szervezet évi közgyűlése, amelyen a munkaközösséget alkotó helyi önkormányzatok vezetői vettek részt. Magyar megyék két éve kapcsolódtak be tevékenységébe, amely kiterjed a gazdasági, kulturális, közlekedési és más területeken való együttműködésre, építve a térség közös történelmi hagyományaira.

CSOMAGOL AZ ALELNÖK? A székesfehérvári MDF-nagygyűlésen meglepetést keltett Lezsák Sándor bejelentése, amely szerint azt fontolgatja, hogy az új választáson nem jelölti magát elnökségi tagnak. Szándékáról a fórumon felszólalók között többen is próbálták lebeszélni. Mint az MTI tudósítójának elmondta: a gondolat már huzamosabb ideje foglalkoztatja. Erre készíti az a körülmény, hogy az alelnöki teendőit lakitelki lakóhelye és Budapest között „ingázva” végzi, miközben változatlanul gyakorolja pedagógusi hivatását is. Lépését az MDF és annak tagsága-iránti felelősségérzetből is fontosnak érzi, hiszen „a mozgalomnak biztonságosan működő szervezetre van szüksége.

SZOVJET VONATJEGYEK. A MÁV közli, hogy a szovjet vasút ideiglenesen visszavonta azt a rendelkezését, miszerint a Szovjetunióban külföldi állampolgárok nemzetközi vasúti menet- és hálókocsjegyeket csak konvertibilis valutáért vásárolhatnak. A legújabb tájékoztatás szerint az intézkedést 1991. január 1-jétől vezetik be újból.

Megszűnt pártirányítás — megkönnyebbült ügyészek

(Folytatás az 1. oldalról.)

politikai konfliktusok kezelésére, mint a blokádnál volt, nincs felkészülve. A büntetőjogi célszerűséget tükröző büntetőeljárás szabály nem vet számot az általános politikai célszerűség szempontjaival. Úgy gondolom, hogy igazságos felelősségre vonás ilyen széles tömegeket érintő akció esetén nem lett volna lehetséges. Alapvető jogelvekre ütközött volna, ha néhány tucat embert ki-nevezünk felelősnek az egész demonstráció miatt. Szükségképpen emberek ezreit nem lehetett volna felelősségre vonni. „Képviselői” alapján eljárás alá vonni valakit — ez pedig nem egyeztethető össze a jogállam alapelveivel. Számos ország büntetőjoga döntési szabadságot és döntési felelősséget tartalmaz alkalmazói számára, hogy miért kívánnak el-

járást indítani, s miért nem. A magyar jog ilyen mérlegelést nem enged, ennél fogva az én döntésem — miszerint eljárást nem indítok — saját politikai és alkotmányjogi felelősségem tudatában hozott, egyszemélyi döntés volt. A Parlament joga ezek után, hogy döntsem helyes, vagy helytelen voltát megvizsgálja.

— Ha már a Parlamentnél tartunk: az ellenzék gyakran vádolja azzal a kormánnyal, hogy nem hatáskörébe tartozó kérdésekben, tehát törvénytörést követ el. Feladatok a legfőbb ügyésznek effajta törvénytöréstől is valamilyen módon intézkedni?

— Nem tartozik az ügyészség feladatai közé a kormány intézkedéseinek bármilyen szempontú felügyelete.

— A bevezetőben említette: azért is járja az országot, hogy az ügyészi szerve-

zet korszerűsítési munkáiról konzultáljon munkatársai-val.

— Csak az ügyészi szervezet reformjáról beszéltem, nem szerencsés. Az egész igazságszolgáltatás reformjáról van szó, aminek részét képezi a bírósági, az ügyészségi, az ügyvédi, sőt a közjegyzői reform is. Ennek során az egyik legfontosabb kérdés, amit fontos megválaszolni: milyen helyet foglaljon el az ügyészség az alkotmányos rendszerben. Az egyik lehetőség a Parlamentnek való alárendeltség, ahogy az jelenleg is van, a másik pedig, hogy a kormány, sőt közvetlenül az igazságügy-miniszter irányítása alatt álljon a szervezet. A magyar jogrendszer tradíciói, s a nyugati országok többségében érvényesülő modell az igazságügy-miniszteri alárendeltség mellett szól. A parlamenti aláren-

deltség melletti érvként azt szokták fölhozni: ez a rend biztosítja, hogy az ügyészség politikai tekintetektől függetlenül tegyen eleget a büntetőeljárás kötelességének. Azt hiszem, a korábbi rendszer egyértelműen bizonyította, hogy önmagában semmilyen szisztéma nem jelent garanciát a törvénytörések elkerülésére. Hisz a magyar ügyészség 1953 óta elvileg a Parlament, gyakorlatilag azonban pártirányítás alatt volt. Ennek megszűntét nagy megkönnyebbüléssel vette tudomásul az egész ügyészi szervezet. Úgy gondolom, ezen irányítás elmaradása azt is jelenti: a közvélemény szemében is megszűnik rendőri szervezet lenni az ügyészség, noha a vád képviselőtén túl továbbra is lesznek nyomozati feladatai az ügyészeknek.

Balogh Tamás

A közszereplést vállalók többsége politikai képzelet, politikusaik vitakultúrája kritika alá. Erre a következtetésre jut a tévézőző a parlamenti közvetítések figyelve, ezt állapítja meg az újságolvasó a különböző „pártemberek” nyilatkozatait böngészve. Indokoltan tűnik tehát, hogy a mi rendszerváltás-szülte politikusaink a politikai tudományok eredményeit magukévé téve akarjanak hasonlítani az Európa-ház más vezetőihez. Hol szerzhetők be ezek az ismeretek? Az európai színvonalú és szerkezetű felsőoktatási intézményekben a politikai tudományok kutatása és oktatása a '70-es évektől dinamikus fejlődik. A magyarországi egyetemeken és főiskolákon azonban most kaotikus a helyzet. A „rendszerváltásnak” nevezett fordulat okozta „földcsuszamlás”, szinte maga alá temette azokat a tanszékeket, ahol korábban „politikát oktattak”. A filozófia- és szociológia- az egykor politikai gazdaságtan, ma közgazdasági és az egykor tudományos szocializmus —, ma politikatudományi tanszékek sorsa intézményenként változik.

Az ország második legnagyobb tudományegyetemén, a József Attila Tudományegyetemen, több csoportot is foglalkoztat az intézmény megreformálásának ügye. Sőt, az egyetemi tanács döntéseit előkészítő, 40–50 fős reformbizottság is azon munkálkodik, hogy európai színvonalú és szerkezetű felsőoktatási intézmény legyen a szegedi. Természetesen a „korábban politikát oktató” tanszékek munkatársai is „szervezkednek”: szakmai felkészültségük, emberi kvalitásaik, kapcsolataik alapján különböző megoldásokat dolgoztak ki, hogy az általuk művelt tudomány és saját maguk új helyét az egyetemen belül megtalálják. A kívülálló számára úgy tűnik: a politikai megbélyegzettségtől „összetörve” a Politikatudományi és Jelenkortörténeti Tanszék

„...fürdővízzel a gyereket...”

Oktatnak-e politikatudományt Szegeden?

oktatói csupán szemléltető eseményeknek. Azt mondják, hogy a körülöttük kavargó — politikai indítékú — indulatok következménye hasonlít „a fürdővízzel a gyereket”-szere, azaz sokan a politikatudomány oktatásának indokoltasát is megkérdőjelezzik az ott dolgozók eddigi — nem elsősorban szakmai — tevékenységét mérlegelve. Holott a pluralista demokrácia politikai kultúrájának kialakításához, formálásához jelentős mértékben hozzájárulhatna a politikai tudományok oktatása, holott ezen a tanszéken is dolgoznak olyan szakemberek, akik az állampárt-pártállam időszakban sem a politika közvetlen kiszolgálói, hanem a politikatudomány művelői voltak.

A politikai tudományok oktatásának jövőjéről J. Nagy László tanszékvezető egyetemi docentet kérdeztük.

— A diplomás szakember — bármilyen diszciplínából szerezzen is képesítést — human környezetben, társadalomban alkot, ezért a szűken vett szakmai kérdésekben túl számtalan olyan problémával találkozik, amelyek megoldásában segíthetik a politikatudományi ismeretek — jelentette ki beszélgetésünk elején annak a tanszéknek a vezetője, amely az enyhülés első jelére a Tudományos Szocializmus helyett Politika-

tudományi és Jelenkortörténeti Tanszéknek nevezte önmagát. — Ilyen tárgyak oktatása célszerű a diplomák európai egyenértékűsége szempontjából is. Ezért úgy vélem, hogy a politikai tudományoknak egyetemünkön is az oktatási, képzési program szerves részévé kellene válnia.

— Kik oktatnák ezeket a tantárgyakat? Nem a tanszék „átmentéséről” van szó?

— A tanszék „átmentésére” mi magunk sem gondolunk. Arra azonban igen, hogy a 12-ről 6–7 személyre csökkentett, mondjuk „politológus csoportban” a két nyelvet beszélő, szakmai kritériumok alapján, eddig is eredményt felmutató kollégák átadhasák ismereteiket. Úgy gondoljuk, a politikatudományok szakszerű művelői dolgoznak ezen a tanszéken, akik felkészültek arra, hogy ezt a diszciplínát meghonosítsák az egyetemen.

— A politikai tudományok oktatását és művelését hogyan képzelik el?

— A politikai tudományok összességének művelésére csak kar. de még inkább főiskola lenne képes. Ennek létesítése viszont már kormányfeladat. Ezért három nagy problémakör köré tömörülhetne a tudományok oktatása. Az első a politikaiélet, amely alapkategóriákkal (hatalom, uralom,

legitimáció, pluralizmus, demokrácia, pártrendszerek stb.) foglalkozik, s empirikus-történeti bázisra épül. A második blokk már specálisabb és konkrétabb: politikai rendszer-, eszme- és mozgalmatörténet Európa három (nyugat, kelet és mediterrán) régiójában. A harmadik blokk a nemzetközi viszonyok, kapcsolatok problémakört ölelné fel.

— A „kivételzett” helyzet, a tanszéknek a JATE három karától való függetlensége megszűnőben van. A politikai tudományok művelői milyen szervezeti keretben képzelik el jövőjüket?

— A már említett empirikus-történeti-elmeleti bázishoz szaktudományként, a legtöbbet az állam- és jogtudomány, illetve a történettudomány nyújt. A fentebb megnevezett három blokk speciálkollégiumok sorozatával teljesedne ki, amely idomulna a szakok, illetve karok oktatási programjához. A politikai tudományok oktatása tanszéki keretben szerveződhetne, vagy az Állam- és Jogtudományi, vagy a Bölcsészettudományi Karon. A későbbiekben — az Universitas megvalósulása esetén — pedig intézeti keretben.

— A politizálás új formáinak terjedése ad-e új feladatot a politikatudományok iteni művelőinek?

— Az egyetem „politológiai csoportja” bekapcsolódhatna a posztgraduális képzésbe, az újságíróképzésbe. Hallgatók jeleztek azt az igényüket, hogy B-szakként, szívesen tanulnák ezeket a tárgyakat, hogy jogász, történész, vagy környezetvédelmi politológus diplomát szerezhesse. Ezenkívül természetesen tartanám, ha az önkormányzati képviselők, a város vezetői politikai felkészülésének fejlesztésében közreműködhetnének. Meggyőződésem: a közeljövő a politikatudományok reneszánszának időszaka lesz.

(újszászi)